

Flyktet Maria Magdalena til Frankrike?

Av Oskar Skarsaune, professor i Oldkirkens historie

I **Da Vinci-koden** blir vi innviet i følgende "sannheter":

"Ifølge Sion-ordenen," fortsatte Teabing, "var Maria Magdalena gravid da korsfestelsen fant sted. For å beskytte Kristi ufødte barn måtte hun rømme fra Det hellige land. Med hjelp fra Jesu betrodde onkel, Josef av Arimatea, reiste Maria Magdalena i hemmelighet til Frankrike, som på den tiden ble kalt Gallia. Der fant hun et tilfluktssted i den jødiske kolonien. Det var her i Frankrike hun fødte sin datter. Hun fikk navnet Sara."

Sophie kikket opp. "Vet de hva barnet *het*?"

"Langt mer enn som så. Magdalenas og Saras liv ble omhyggelig nedtegnet av deres jødiske beskyttere. Husk at Magdalenas barn stammet fra de jødiske kongene -- David og Salomo. Derfor betraktet jødene i Frankrike Magdalena som en hellig, kongelig person, og dyrket henne som

stammoder til en kongeætt. Utallige forskere har beskrevet Maria Magdalenas tid i Frankrike, inklusive Saras fødsel og det påfølgende stamtreet.

Sophie rykket til. "Kjenner man til Jesu Kristi *stamtre*?"

"Ja visst. Og det skal angivelig være et av de viktigste Sangreal-dokumentene. En fullstendig slektstavle over de tidlige etterkommerne av Kristus." (Kapittel 60)

I tillegg til at Sion-ordenen aldri har eksistert som en historisk orden, og derfor ikke er i besittelse av noen som helst dokumenter, er alt som beskrives ovenfor, fri fantasi. Det er basert på legender skrevet 1000 år etter at Maria levde. De historiske realiteter får du kjennskap til ved å lese følgende tekst som er hentet fra Oskar Skarsaunes bok *Den ukjente Jesus - Nye kilder til hvem den virkelige Jesus var?*, s. 91-96, Avenir forlag 2005.

Marias flukt til Frankrike: legendenes Maria Magdalena

Som kjent er de historiske spekulasjonene i *Da Vinci-koden* hentet fra boka *Hellig blod, hellig gral*. I denne boka hevdes det at Maria Magdalena en tid etter Jesu korsfestelse reiste over Middelhavet og til området ved Marseille i Gallia (nå det sørlige Frankrike). Hun reiste ikke alene. Med seg i båten hadde hun sine søsken Marta og Lasarus, minst ett av sine egne barn med Jesus, foruten Josef av Arimatea. Og hun brakte med seg den hellige gral. "Ifølge middelalderlegender brakte hun Den hellige gral med seg hit" (*Hellig blod, hellig gral*, s. 313).

Det siste er ikke riktig. Maria Magdalena og hennes angivelige flukt til Gallia er ikke omtalt i noen av gralsfortellingene. Og omvendt: gralen er ikke nevnt i legendene om Marias flukt. Forfatterne fremsetter her ganske enkelt en gal påstand.

Det gjør de også når de sier at "så tidlig som på 300-tallet verserte det legender om at Maria Magdalena hadde flyktet fra Det hellige land og var satt i land i nærheten av Marseille..." (*Hellig blod, hellig gral*, s. 313). Dette stemmer ikke.

Legender om Marias flukt til Gallia lar seg ikke påvise før på 1000-tallet. Før det er denne historien ukjent. Den ble nedskrevet i sammenhengende

form omkring 1260 av Jacobus de Voragine i en stor samling legender han utga under tittelen *Legenda Aurea*, Den gygne legende. Før vi sier litt om den historiske bakgrunnen for legenden om Marias reise til Marseille, skal jeg kort gjengi hovedinnholdet i Den gygne legendes historie om Maria og hennes søsken.

"Den gygne legende"

I Israels land møter vi de tre søsknene Maria, Marta og Lasarus. De er svært velstående, og av kongelig herkomst. Maria eier byen Magdalum ved Gennesaret, Lasarus eier en stor del av Jerusalem, og Marta eier byen Betania ved Jerusalem. Maria hengir seg til et utsvevende liv, muliggjort av hennes store rikdom. Lasarus er aktiv som hærfører. Marta er den som tar seg av alle søsknenes eiendommer, sørger for deres hærstyrker, for tjenerne, og gir til de fattige.

Én dag oppsøker Maria Jesus i Simon den Spedalskes hus. Her gråter hun over sine synder, vasker Jesu føtter med sine tårer og salver dem med kostbar olje. Fra da av fulgte Maria Jesus som hans nærmeste kvinnelige fortrolige, og tok seg av disippelflokkens

hushold. Jesus tok alltid hennes parti vis a vis andre: mot søsteren Marta, mot Judas, mot fariseerne. Når han så henne gråte, gråt Jesus selv. Av kjærlighet til henne vekket han opp hennes bror Lasarus da han var død. Av kjærlighet til henne rensket han Marta for hennes blødning. Da Jesus hadde stått opp fra de døde, gjorde han Maria til det første oppstandelsesvitne, og sendte henne som sin apostel til apostlene!

Fjorten år senere ble mange av de kristne forfulgt av hedningene. Disippelen Maximin, Maria Magdalena, hennes bror Lasarus, hennes søster Marta, Martas tjenestepike Martilla, den blindfødte Cedonius som hadde fått synet av Jesus, og flere andre kristne ble av hedningene satt om bord i en båt uten styrmann eller ror, i den hensikt at de skulle drukne. Men ved Guds nåde landet de ved Marseille. Her havnet de blant hedninger som ikke ønsket dem velkommen, og de søkte tilflukt i et hedensk tempel.

Nå trådte Maria frem som "apostel" for andre gang: Hun forkynte for hedningene, og landshøvdingen på stedet, og hans kone, omvendte seg og tok seg av de kristne. Etter en tid ble landshøvdingens kone gravid, etter at Maria hadde bedt Gud helbrede hennes barnløshet. Landshøvdingen ville nå sjekke om Marias lære stemte med Peters i Roma, og hans gravide hustru insisterte på å bli med på den farefulle reisen. Med korsmerket på skulderen [som korsfarere!] dro de av sted.

Under seilasen kom de ut for en storm, hustruen fødte en sønn, men døde under fødselen. Den døde mor og sønnen ble etterlatt på stranden, og følget seilte videre til Roma. Der møtte den sorgfulle faren Peter, som trøstet ham og bad ham ha tro til Gud. Peter tok ham med til Jerusalem og gav ham en guidet tur til de forskjellige hellige steder i byen.

Etter to år gikk mannen om bord i et skip for å seile hjem. Han bad om å bli satt av på den stranden der han hadde etterlatt den døde kona og det nyfødte barnet. Stor var hans overraskelse da han så barnet høyst levende, og at det diet den døde moren. Da han snakket til barnet, våknet moren til live, og kunne fortelle at hun i ånden hadde vært med under mannens rundtur i Jerusalem, guidet for sin del av Maria Magdalena, som også var med i ånden.

De kommer nå alle tre hjem til Marseille, der de finner Maria Magdalena og hennes disipler i full gang med å preke for hedningene. Mange blir døpt, og Lasarus blir gjort til biskop av Marseille. Litt senere drar de videre til Aix-en-Provence, og der blir

Maximin biskop.

Maria trakk seg nå tilbake som eneboer i en hule, i et område uten vann, helt øde, uten gress eller noen grønn vekst. Her ble hun underfullt holdt i live av engler som daglig hentet henne til himmelen ved alle de syv kanoniske bønnetidene. Slik levde hun i tretti år, uten behov for legemlig næring. Da tiden kom og hun skulle dø, førte englene henne til Maximins kirke i Aix, og han gav henne nattverden. Hun døde foran alteret, og ble begravet der.

Senere, på Karl den Stores tid, lot en hertug i Burgund, som hadde bygget klosteret i Vezeley, Marias levninger hente fra Aix til Vezeley. Fra da av utvirket Marias levninger flere under knyttet til hennes hvilested i Vezeley.

Jeg har gjengitt så vidt mye av Den gylne legendes Maria-historie, så leseren selv kan gjøre seg opp en mening om kvaliteten og troverdigheten til den informasjon som her gis. For ytterligere å gi noen relevante premisser for en slik bedømmelse, nevner jeg følgende: Kjernehistorien i Den gylne legende lar seg første gang sikkert påvise på 1000-tallet. På begynnelsen av 1100-tallet er det en fransk munk som sier følgende:

Resten av fortellingen – nemlig at hun straks etter Frelserens himmelfart flyktet til den arabiske ørken, og at hun bodde der ... i en hule, ... og annet slikt – er en forfalskning, som historiefortellerne har hentet fra fortellingene om den egyptiske Maria. Men produsentene av slike fortellinger feller selv dommen over seg i begynnelsen av historien, for der påstår de at historien stammer fra Josefus, den lærde historikeren. Men Josefus sier aldri noe om Maria Magdalena i sine bøker (sitert fra Katherine L. Jansen, "Maria Magdalena: Apostolorum Apostola", University of California Press 1998, s. 65–66).

Den fortellingen munken sikter til, finnes gjengitt i en preken av biskop Honorius fra omtrent samme tid. Her fortelles det at Maria Magdalena etter himmelfarten trakk seg tilbake til ørkenen øst for Jordan, og levde der som eneboer i en hule i mange år, helt til hun døde. Helt korrekt påpeker munken i den teksten jeg nettopp siterte, at det her har skjedd en sammenblanding i legenden mellom Maria Magdalena og en langt senere Maria, som levde på 400-tallet. Hun kom fra Egypt, ble omvendt til kristendommen i Jerusalem, og bodde resten av sitt liv som eneboer i ørkenen øst for Jordan. Mange detaljer i fortellingen om henne ble senere overført på fortellingen om Maria Magdalenas eneboertilværelse på samme sted.

Men i fortellingen om den egyptiske Maria er alle trekkene riktige i forhold til tid og sted: Det var på 300- og 400-tallet, ikke på Magdalenas tid, at denne type eneboer-tilværelse ble vanlig blant kristne, og det var i slike ørkenstrøk som det her er tale om at beskrivelsen av en ødemark helt uten trær og planter er realistisk (ikke i Frankrike). Det ble også fortalt om eneboere som levde av nattverden alene, uten annen næring. Først ble altså alt dette – i den østlige kirke – overført fra den egyptiske Maria til Maria Magdalena. Så – atskillig senere – ble stedet for hennes eremitt-tilværelse flyttet fra ørkenen øst for Jordan i Israels land og til området ved Marseille i Frankrike.

Hva er bakgrunnen for legendene om Maria Magdalena?

Hva kunne motivet være for det? Det er ikke vanskelig å få øye på. I år 1054 kom det til varig brudd mellom patriarken over den østlige kirken i Konstantinopel og paven i Roma. Fra da av ble kløften mellom de to kirkeavdelingene bare dypere og dypere. Og kristne i vest var ikke lite misunnelige på de kristne i øst som hadde så mange hellige steder fra bibelhistorien og kirkehistorien, og ikke minst så mange hellige graver i sitt område. Under de første korstogene ble denne misunnelsen bare forsterket. I Det Hellige Land og områdene rundt kunne vestlige kristne se hvilken rikdom av minnesmerker og relikvier de østlige kristne hadde.

1100-tallet ble derfor høysesongen for "import" av fornemme relikvier til Europa, og det man kunne skaffe seg av fornemme bibelske graver var heller ikke å forakte. Dermed oppstod nye fortellinger, noen av dem handlet om at bibelske personers levninger var blitt flyttet til Europa lenge etter deres død. Andre fortellinger, som den om Maria Magdalena, hevdet at bibelske personer allerede i levende live hadde reist til Europa. Fortellingen om Maria utnyttet det forhold at det ikke var noen helt sikker lokalisering av hennes grav i Østen (noen hevdet den var i Efesus). Derfor ble nå hennes grav lokalisert til Vezelay i det sørlige Frankrike, en konkurrerende oppfatning lokaliserte den til Aix-en-Provence. Og i denne svært utbygde form er det legenden nedskrives av Jacobus de Voragine i Den gylne legende.

Hvis vi følger regelen om at kilder som ligger begivenheten nærmere i tid, er å foretrekke fremfor kilder som er senere, må utvilsomt fortellingen som plasserer Maria Magdalena i ørkenen øst for Jordan foretrekkes fremfor den som plasserer henne i Frankrike. Men heller ikke den eldre fortellingen står sterkt som historisk kilde. At den henter en fortelling om den egyptiske Maria fra 400-tallet og overfører den på den bibelske Maria, er bare så altfor tydelig, som også middelaldermunken riktig påpekte.

Jeg finner det unødvendig å si mer om den manglende historiske troverdigheten i de franske middelalderlegendene om Maria Magdalena; leseren kan selv trekke sine konklusjoner. Men selv om vi hadde forutsatt at legenden i Den gylne legende er en god historisk kilde til virkelige begivenheter, er det verdt å merke seg følgende: Legendene sier intet om at Maria hadde med seg noe barn på ferden, og hennes liv som eremitt utelukker selvsagt noe slikt. Fortellingen om hennes eremitt-tilværelse er skrevet som idealisering og propaganda for to saker som var viktige for middelalderen: munke- og nonne-fromheten, og nattverd-teologien. Altså nokså nøyaktig det motsatte av det som Maria representerte både ifølge forfatterne av Hellig blod (et kongsdynasti og dets videreførelse) og ifølge forfatterne Starbird, Picknett, Prince og Dan Brown (tilbedelsen av den kvinnelige guddom gjennom rituellet samleie).

Mer stoff om Maria Magdalena, Da Vinci-koden, gnostiske evangelier, konspirasjonsteorier, m.m. finnes på:

www.DaVincikoden.info